

Elektriska förflyttningshjälpmedel

Förutseende bryr sig.
TRAFIKSKYDDET

Vet vad du kör

Det finns många olika typer av elektriska förflyttningshjälpmedel. Enligt fortskaffningsmedlets egenskaper avgörs om användaren betraktas som fotgängare, cyklist eller motorfordonsförare. Egenskaperna påverkar också till exempel om fortskaffningsmedlets förare behöver ett körkort eller om en trafikförsäkring ska tecknas för fortskaffningsmedlet.

- Dessa egenskaper omfattar:**
- ➔ Elassisterad maxhastighet
 - ➔ Elmotorns effekt
 - ➔ Förflyttningshjälpmedlets mått
 - ➔ Förflyttningshjälpmedlets vikt

	Maxhastighet	Maximala effekt	Trafikregler
Förflyttningshjälpmedel för fotgängare	15 km/h	1 kW	Fotgängare
Lätt elfordon	25 km/h	1 kW	Cykel
Elassisterad cykel	25 km/h (elassisterat)*	250 W	Cykel
Motoriserad cykel	25 km/h (med elmotorn)	1 kW	Cykel
Moped	45 km/h	4 kW	Moped
Mopedbil	45 km/h	6 kW	Mopedbil

* En elassisterad cykel kan ha en starthjälp på högst 6 km/h utan att man trampar.

Exempel på olika förflyttningshjälpmedel:

Förflyttningshjälpmedel för fotgängare

Med dessa förflyttningshjälpmedel följer man fotgängarens regler. Fortskaffningsmedlen klassificeras inte som fordon.

Lätt elfordon

Ett eldrivet fordon med vilket man följer cyklistens regler i trafiken. Det finns olika fortskaffningsmedel och de kan till exempel se ut som en sparkcykel eller en moped. Fortskaffningsmedlen klassificeras inte som motorfordon.

Elassisterad cykel

Ett fordon med elmotor (max. 250 W), vars motor endast assisterar vid trampning. Motorns effekt bör upphöra när hastigheten ökar till 25 kilometer i timmen. Vissa modeller har en starthjälp som fungerar utan att man trampar upp till en hastighet på 6 km/h.

En motoriserad cykel (L1e-A)

Ett fordon som är kraftfullare än en elassisterad cykel (högst 1 kW) och som används i vägtrafik enligt cykelreglerna. Motorn kan fungera utan att trampa. Precis som med en elassisterad cykel måste motorns krafttillförsel upphöra när hastigheten når 25 kilometer i timmen.

Ibland kan fortskaffningsmedel som påminner varandra vara antingen förflyttningshjälpmedel för fotgängare, ett lätt elfordon, en moped eller till och med en motorcykel beroende på maxhastigheten eller maximala effekten.

Tvåhjulig moped (L1e-B)

Ett litet motorfordon, som har högst två sittplatser och påminner något om en tvåhjulig motorcykel. För att få transportera en passagerare krävs att det har markerats två sittplatser i registerutdraget.

Trehjulig moped (L2e)

Oftast ett täckt motorfordon som är mindre än en mopedbil och styrs med styrstång. Kan ha två sittplatser.

Mopedbil (L6e-B)

Ett motorfordon med fyra hjul som påminner vanligtvis en personbil och har högst två sittplatser.

Gäller allmänna skyldigheterna för vägtrafikanter? (1)	Gäller allmänna krav på förare? (2)	Krävs en viss ålder eller körkort? (3)	Bör man registrera?	Behöver man ta trafikförsäkring? (4)
Förflyttningshjälpmedel för fotgängare				
Elassisterad cykel				
Motoriserad cykel (L1e-A)				
Lätt elfordon				
Två- eller trehjulig moped (L1e-B tai L2e)				
Mopedbil (L6e-B)				

- 1 För undvikande av fara och skada ska en vägtrafikanter följa trafikreglerna och iaktta den omsorg och försiktighet som krävs med hänsyn till omständigheterna.
- 2 Fordon får inte föras av den som på grund av sjukdom, men, skada, trötthet eller berusning eller av någon annan motsvarande orsak saknar behövliga förutsättningar för detta. Promillegränsen är 0,5 promille när man kör motorfordon, lätta elfordon samt motoriserade cyklar.
- 3 Föraren av ett lätt elfordon måste vara minst 15 år gammal. Dessutom måste förare av två- och trehjuliga mopeder (födda 1.1.1985 eller senare) och mopedbilar (lätta fyrhjulingar) ha ett körkort som ger rätt att köra fordonet.
- 4 Kontrollera till exempel på Trafikförsäkringscentralens webbplats om trafikförsäkring behövs.

Känn trafikreglerna

Elektriska fortskaffningsmedel används i vägtrafik enligt enhetens egenskaper, antingen genom att följa reglerna för

- ➔ gångtrafik,
- ➔ cykling eller
- ➔ motorfordonstrafik.

Som fotgängare

Den konstruktiva hastighet för hjälpmedel som stöder förflyttning till fots får vara högst 15 kilometer i timmen. Med fortskaffningsmedlet rör man sig på banor som är tillåtna för fotgängare och följer reglerna för gångtrafik.

Som cyklist

Med elassisterade cyklar, lätta elfordon och motoriserade cyklar följer man cykelreglerna och kör på vägar som är tillåtna för cykeltrafik. Dessa fordons strukturella hastighet är högst 25 kilometer i timmen.

Observera att kommunen kan ställa särskilda villkor för uthyrda elektriska förflyttningsmedel, till exempel angående deras parkering.

**Repetera de
väsentligaste reglerna i
Trafikskyddets handbok
Till fots och med cykel.**

Som motorfordonsförare

Om fortskaffningsmedlets konstruktiva hastighet är över 25 kilometer i timmen, är det fråga om ett motorfordon. I vägtrafiken bör fortskaffningsmedel som med motorns effekt eller med dess assistans rör sig hastigare än 25 kilometer i timmen vara registrerade enligt fortskaffningsmedlets fordonskategori. Fordonskategorin fastställer vilket motorfordons regler som ska följas.

Till exempel kan ett två- eller trehjuligt fordon vars konstruktiva hastighet är högst 45 kilome-

ter i timmen registreras som moped, om kraven för fordonskategorin uppfylls. Då följer man reglerna för mopedtrafik.

Motsvarande kan en fyrhjuling som går att köra högst 45 kilometer i timmen registreras som mopedbil, dvs. en lätt fyrhjuling. Med den följer man i regel biltrafikens regler.

**Den konstruktiva maxhastig-
heten betyder den högsta
fastställda hastigheten för
fortskaffningsmedlet med
hjälp av motorn eller med
dess assistans.**

Körskick och körhälsa

Det egna tillståndet ska alltid utvärderas före avfärden. Både körskicket och körhälsan kan påverka körförmågan. Med körskick avses kroppens och sinnets tillfälliga tillstånd som kan påverka körningen.

Körskicket påverkas av exempelvis:

Trötthet

Tillfällig medicinering

Rusmedel

Kraftiga känsloreaktioner

Elektriska förflyttningsmedel ska inte användas om man känner sig annorlunda än vanligt, trött eller omtöcknad.

Körhälsan påverkas av sjukdomar samt deras behandling eller icke-behandling. En förändring i körhälsan kan ske snabbt eller under en lång tid. Sjukdomens inverkan på körningen kan vara tillfällig eller bestående. Sjukdomsbehandling, till exempel användning av läkemedel enligt anvisningarna, stöder körhälsan.

Sjukdomar som påverkar körhälsan är exempelvis:

- synrelaterade sjukdomar,
- epilepsi,
- diabetes,
- hjärt- och kärlsjukdomar samt
- minnessjukdomar.

Mer information om körhälsa finns i Trafikskyddets handbok Sjukdomar, läkemedel och funktionsförmåga i trafiken.

Säkert i trafiken

Pröva

När man skaffar ett elektriskt förflyttningshjälpmedel ska man fundera på med vilket förflyttningshjälpmedel man kan röra sig säkert. Beakta:

- ➔ Eget förflyttningsbehov – för vilket syfte skaffas fortskaffningsmedlet?
- ➔ Funktionsförmåga – är fortskaffningsmedlet tillräckligt lätt att använda?
- ➔ Körerfarenhet – fortskaffningsmedlet bör provköras före köpbeslutet för att säkerställa att det är lämpligt.
- ➔ Förvaring – fundera på hur du kan förvara fortskaffningsmedlet och ladda batterierna.

Läs mer

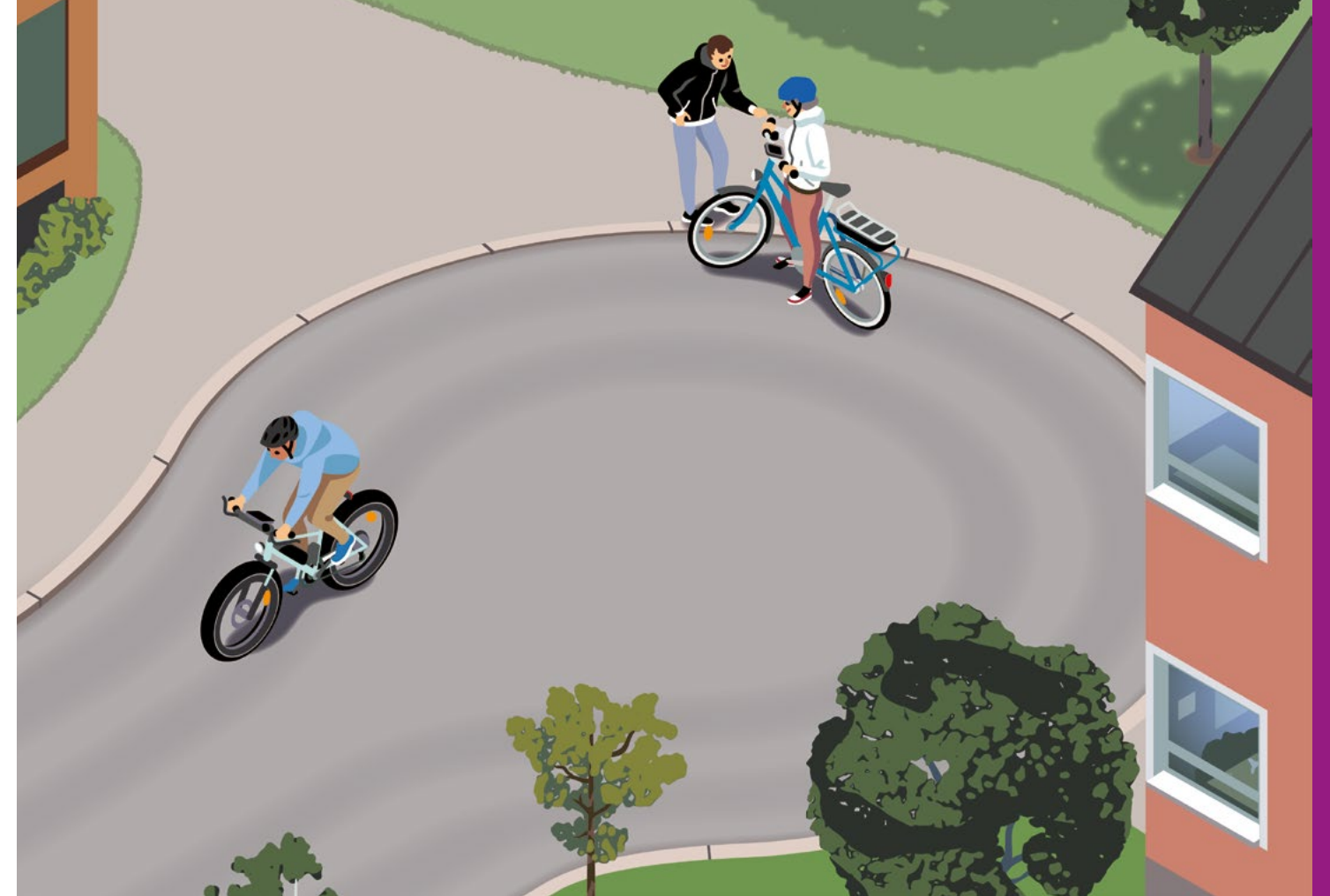
Läs bruksanvisningen. Den innehåller information om:

- ➔ manöveranordningar,
- ➔ användning av lyktor och blinkers,
- ➔ justering av körställningen,
- ➔ transport av varor samt
- ➔ batteriet och dess laddning. Observera att batterierna inte bör laddas utan övervakning.

Öva

Öva användning av det nya färdmedlet i en lugn omgivning innan du åker in i livlig trafik. När det är lätt att hantera det egna fortskaffningsmedlet behöver man inte koncentrera sig på det hela tiden. På så sätt kan man bättre koncentrera sig på att observera den övriga trafiken.

- ➔ Prova påstigning och avstigning med fortskaffningsmedlet.
- ➔ Justera sätet och styrstången. Du får en bättre ställning och det blir bekvämare att ta dig fram med fortskaffningsmedlet. Justera också eventuella speglar.
- ➔ Öva på att starta och stanna upp samt på att röra dig med fortskaffningsmedlet och bromsa i olika hastigheter. Observera att vissa elcyklar också assisteras utan att man trampar upp till en hastighet på sex kilometer i timmen.

Du kan öva på att röra dig med fortskaffningsmedlet exempelvis på en lugn sidoväg eller en gård. Kom ihåg att pröva bromsarna i olika hastigheter och svängning i båda riktningarna.

- ➔ Sväng åt olika håll. Då får du en bättre överblick av det utrymme som fortskaffningsmedlet behöver för att svänga.
- ➔ Öva balansen med långsam körning. På en tvåhjulig kan det vara svårt att upprätthålla balansen vid låg hastighet.
- ➔ Kontrollera att du kan visa riktningstecken. Om fortskaffningsmedlet inte har blinkers, ska du visa riktningstecken med handen, varvid du måste kunna styra fortskaffningsmedlet med en hand.
- ➔ Prova hur det går att ta sig över små hinder, såsom låga kantstenar.

Underhåll

Se till att ditt färdmedel är trafikdugligt genom att underhålla det. Ett underhållet färdmedel håller längre och är också trevligare att använda.

- ➔ Kontrollera däckens skick och lufttryck regelbundet.
- ➔ Kontrollera att bromsarna och ljudsignalanordningen fungerar.
- ➔ Kontrollera att batteriet är tillräckligt laddat innan du åker iväg.
- ➔ Se till att du är synlig: kontrollera att lyktorna lyser framåt och bakåt. Kontrollera att reflexerna är hela.

Förutse

Att vara förutseende innebär att man beaktar rådande förhållanden och situationer, identifierar risker och undviker dem genom att ändra ens eget agerande. En förutseende trafikant tar andra i beaktande.

- ➔ Anpassa hastigheten efter trafiksituationen. En lugnare hastighet ger dig mer tid att observera och reagera. Säkerhetsavstånd ger mer spelrum.
- ➔ Känn efter hur du mår och ge dig iväg bara om du mår bra. Håll vilopausar vid behov.
- ➔ Koncentrera dig på trafiken. Stanna om du behöver använda mobiltelefonen.
- ➔ Planera rutten i förväg, om möjligt.

Utrusta dig

- ➔ Utrusta dig rätt. En hjälm skyddar ditt huvud om du faller. Väderbeständiga kläder gör det trevligare att ta sig fram även i regnigt väder. Ordentliga handskar värmer händerna och förhindrar att fingrarna fryser under resan.

Vilket fortskaffningsmedel passar mig?

Fundera på dina förflytningsbehov. Använd följande jämförelsepunkter när du väljer fortskaffningsmedel.

Din funktionsförmåga och balans

Om du har problem med balansen är det bättre att välja fortskaffningsmedel med flera hjul. Många elektriska förflytningshjälpmedel kräver god balans och med högre hastighet ökar också kraven på synen och observationsförmågan.

Tvåhjuliga cyklar och lätta elfordon samt andra balanskrävande förflytningshjälpmedel kan vara utmanande, även för en mer erfaren användare.

Användningen av manöveranordningar och körning av fortskaffningsmedlet kräver press- och muskelkraft samt snabb koordinationsförmåga. Påstigning och avstigning kan kräva smidighet. Å andra sidan gör elassistansen det lättare att röra på sig och minskar på andfåddheten när man till exempel cyklar. Vissa cykelmodeller har också gångassistans.

Behov av att transportera passagerare

Största delen av elektriska förflytningshjälpmedel har ett säte. Vissa fortskaffningsmedel har också ett säte för en vuxen passagerare. Ta hänsyn till passagerarens resekomfort. Kontrollera att passageraren kan stiga på och av utan problem. Tvåhjuliga cyklar och mopeder kräver ofta en del muskelkraft även av passageraren. Det finns flera modeller för trehjuliga fortskaffningsmedel.

I en del är sätet täckt. I en fyrhjulig mopedbil finns det ofta ett täckt säte också för en passagerare.

Behov av att transportera varor

En varukorg kan läggas till flera förflytningshjälpmedel som stöder förflyttning till fots. För lätta elfordon, cyklar eller mopeder finns det lådor som lämpar sig för transport av varor. I en mopedbil finns det vanligtvis rikligt med utrymme för varor.

Resans längd och laddning av batteriet

Alla fortskaffningsmedel med elmotor kräver laddning av batteriet. Kontrollera alltså att du enkelt kan ordna laddningen. Elassisterade cyklar kan också köras utan elassistans, men det är tyngre att trampa. Med andra fortskaffningsmedel slutar färden när batteriet tar slut. I en del färdmedel är det enkelt att ta laddningsutrustningen med. Jämför fortskaffningsmedlets räckvidd med dina behov.

Förvaring

En mopedbil kräver i praktiken motsvarande förvaringslösningar som en bil. För andra förflytningshjälpmedel är till exempel parkeringsbegränsningarna lindrigare. Men det är viktigt att observera ordnandet av laddningen. Det lättaste är att förvara fortskaffningsmedlet på en plats där det är enkelt att ladda det. Om batterierna laddas åtskilda från färdmedlet, ska du observera att de flyttas från förvaringsplatsen till laddningsplatsen.

Ha en trygg resa

Genom att vara förutseende undviker du många farliga situationer i trafiken. Förutseendet börjar redan före resan: välj det fortskaffningsmedel som lämpar sig för dina behov och som du kan förflytta dig med utan svårigheter. Då är det trevligt och säkert att röra sig. Prova att röra dig med fortskaffningsmedlet före köpsbeslutet och öva dess användning. Ta i beaktande hur du mår innan du ger dig iväg.

I trafiken är det viktigt att välja den hastighet som gör det möjligt för dig att hantera situationen. Särskilt på trafikstockade trottoarer och cykelvägar är det viktigt att sakta ned. Vi rör oss inte ensamma i trafiken, så låt oss ta hänsyn till varandra.

Förutseende bryr sig.
TRAFIKSKYDDET

Illustrationer: Jussi Kaakinen
Trafikskyddet 2025
ISBN: 978-951-560-294-7
ISBN (pdf): 978-951-560-295-4

